

Thời Showa... Chiêu Hòa (Kỷ niệm 36 năm đến Nhật)

T hật ra chuyện của tôi rất bình thường, cũng như mọi thanh niên tới Nhật mấy mươi năm trước thôi; có điều thông qua câu chuyện của mình, tôi muốn giới thiệu hình ảnh nước Nhật thuở ban đầu chúng tôi tới lánh nạn và định cư. Nếu không viết lại, chắc cũng không còn ai cùng thời với chúng tôi nhớ đến. Những đàn anh viết lách nổi danh trên văn đàn Việt Nam ngày xưa như nhà báo Lê Thiệp, phóng viên chiến trường kiêm nhà văn Anh Thuần, nhà văn Ý Yên, là những người đã có tác phẩm về nước Nhật lúc “Chân ướt chân ráo” (Tên tác phẩm của anh Lê Thiệp) tới đây, nhưng tất cả đều đã qua đời. Trong đó thương tâm nhất là anh Ý Yên, người gốc Nha Trang, đã xuất bản một ký sự rất hay về nước Nhật nhưng bết tắc trong cuộc sống, anh đã tìm đến cái chết mà hơn chục ngày sau những người láng giềng mới phát giác. Nước Nhật không phải là màu hồng... Cũng cảm ơn người anh Vũ Đăng Khuê, cựu chủ bút tờ báo nổi tiếng của người Việt tại Nhật, đã giúp tôi cộng tác làm báo với anh hơn 20 năm và giờ đây đốc thúc tôi cầm bút lại... Xin mời quý vị tiếp tục những mảnh vụn ký ức thời Chiêu Hòa...)

Vậy là một mình một túi, tôi đi tàu lên Osaka với vốn liếng từ ngữ A, I, U, E, O...

Đầu thập niên 80, Nhật Bản đang trên đà cực thịnh của nền kinh tế bong bóng. Tôi chẳng khác gì thằng khờ ra tỉnh. Ông giám đốc nhân sự của công ty đứng chờ tôi ngay

cửa ga, xong chở tôi về một khu phố ngoại ô của thị trấn Neyagawa có tên là Korien... Hương Lý Viên. Cái tên làm tôi nhớ lại bảng hiệu thu băng nhạc của ông già ngày xưa tại Nha Trang là Hương Thời Gian... Mà cũng không ngờ, 20 năm sau, tôi có đứa con gái, đặt tên nó là Cao-ly theo âm Hán Tự Kori: Hương Lý, Mùi hương của quê nhà... Đường như quá khứ, hiện tại và tương lai nó có cái gì đó nối kết một cách vô hình với nhau trong tiềm thức.

Phố xá của Nhật thời Chiêu Hòa toát lên vẻ gì đó khá đặc biệt, nhộn nhịp nhưng không ồn ào. Siêu thị và cửa hàng Combini còn ít nên phố chợ (Shotengai) là nơi phản ánh đầy đủ nhất sinh hoạt đời thường. Các công ty phần nhiều là hạng nhỏ theo kiểu gia đình hoặc tầm trung chừng vài chục người.

Xí nghiệp tôi sản xuất sơn để in lên các ống tuýp bằng kim loại. Tuy nhiên khâu của tôi là làm một loại keo vô hại dùng để kết dính cái nắp giấy bằng thiếc với bình nhựa chứa nước ngọt Yakult. Tôi cũng không hiểu sao mình lại đi chọn công ty này trong khi hầu như các thanh niên tị nạn khác chọn nghề gia công cơ khí, tiện phay... loại ngành nghề rất thịnh hành trong bối cảnh Nhật đang dẫn đầu sản xuất máy móc, thiết bị điện gia dụng và xe hơi trên toàn thế giới, rất cần công nhân.

Lương tháng của tôi, năm 1982 là 120.000 Yen chưa trừ gì cả, tính ra không được 500 Đôla Mỹ (theo thời giá 1\$=250Yen). Một cậu học sinh Nhật tốt nghiệp cấp 3 lúc đó cũng nhận chừng 130.000 Yen mà thôi. Qua thời Bình Thành (Heisei), mức lương này là 160.000 Yen và đứng chừng ở mức 17 Man cho tới nay. Tuy nhiên, tiền Yen càng

ngày càng lên giá, nên tính ra Dollars Mỹ là 1700\$, hơn gấp ba so với 30 năm trước.

May mắn được ở Ký túc xá công ty nên tôi chỉ mất tiền nhà, điện-nước-ga 8.000Yen hàng tháng; tiền ăn do một bà bếp nấu cho hai bữa cũng chỉ 7.000Yen. Trừ bảo hiểm, thuế chừng 15.000Yen. Còn 9 man trong tay. (Xem xem với các em Thực tập sinh bây giờ). Tháng đầu tiên tôi làm luôn 3 cái radio-cassette, mỗi cái 15.000 Yen để gửi về gia đình làm vốn sống qua ngày. Sau đó tháng nào cũng mua vài cái, từ từ cho mấy thằng bạn thân vì lúc ra đi đã hứa với tụi nó; và cũng để nhớ lại những buổi chiều mưa gió leo lên cái gác nhà thằng bạn Đông Lua ở Tam Hà, hay căn lầu Thanh Cảnh ngay đầu chợ Thủ Đức của Phi-Dê để nghe những cuốn băng nhạc Pháp trước 75 còn sót lại...

Lúc đó ở Việt Nam, nhà nào có cái radio-cassette nghe nhạc là thuộc hàng “tiểu đại gia”, thêm cái Honda Cup là “đại gia” lắm rồi. Gần đây có dịp về gặp một thằng bạn nổi khố, hấn ngập ngừng:

- Tao có chuyện này giờ mới nói với mày... Cái Cassette xưa mày tặng, tao đã bán để lấy tiền làm đám cưới, chứ lúc đó kẹt quá...

Úi trời ơi, tưởng gì, được phụ một chút ít cho cái sự trọng đại nhất cuộc đời nó là mình vui lắm rồi. Thời buổi đó, ai cũng bán lưng cho trời... đâu mong nó giữ để làm kỷ niệm... mà có để tới bây giờ chắc đem đi cho còn bị chửi...

Hạnh phúc của tôi lúc đó, là những bức thư gia đình báo cho biết đã nhận món quà từ Nhật gửi về, hoặc là của bạn bè kể chuyện bên kia bờ đại dương. Trong đó có một “thiên thần” tôi nặng nợ, nhưng không trả được... Hai đứa không

dám nói chuyện xa hơn cái giới hạn anh em mơ hồ; vì lúc đó ra đi là coi như hết đường quay về, tạo làm chi thêm cái hy vọng ảo ảnh dù lúc đó mình rất muốn. Cô nàng cần mẫn mỗi tháng một lá thư, liên tục 15 năm trời... kể chuyện nhà, chuyện Thủ Đức cho tôi vui nỗi sầu xa xứ cho tới khi tôi lấy vợ, rồi ngưng tháng 5/83

- Chiều nay dự lễ về một kinh khủng. Đạp chiếc xe lên đỉnh đồi tưởng như nó đang tuột dốc. Lái xe đạp mà cứ ngỡ xe GMC. Việt Nam khí hậu nóng lắm, lạ lắm anh ạ, khắc nghiệt vô ngần, lạnh cũng dữ, nóng cũng không thua ai...

Tháng này anh còn nhớ tháng gì không anh? Lễ chiều chỉ có ba mạng hát kinh cầu Đức Mẹ. Ca đoàn dạo ni bết lắm anh ơi, phải nhập ca đoàn thiếu nhi mới hát nổi thánh lễ, mấy anh chị lo chạy mách đầu hết ấy, kể cả Anh... Vậy mà mỗi lễ anh không bị bỏ quên đâu. Chiều nay đi lễ về, ngang qua văn phòng xã, nghe loa đọc tin trẻ lạc, Ph, không nín cười được anh ạ... Anh biết sao không: -“Em bé Nguyễn Thế Huy, bệnh đãng trí, 14 tuổi, ai thấy em lang thang ở quán chè xin đem về xã, đa tạ 2.000 đồng”! Anh hiểu không, sao em chẳng hiểu gì cả, chỉ tức cười là có người trùng tên...

Những chuyện cỏn con như thế khiến tôi cũng nguôi bớt phần nào nỗi buồn xa xứ, nhất là cả cái Osaka lúc đó đi cả năm không đụng được người Việt nào, khác với bây giờ, đi đâu cũng thấy bi bô.

Hơn 30 năm sau, tôi về gặp lại người bạn thân trong ca đoàn Thủ Đức, hỏi thăm thiên thần của ngày xưa; hẳn cho biết, sau khi tôi lập gia đình, nàng có cho đưa em đi du học bên Nhật nhưng không báo cho tôi. Trong đợt động đất vùng Đông Bắc năm 2011, cậu em bị sóng thần cuốn trôi

mất tích. Nàng sang Mỹ, sống cuộc đời không khác gì nữ tu. Sáng đi lễ, xong về đi làm... không dùng mạng xã hội. Mà muốn liên lạc cũng vô ích thôi.

Tôi cay xè khóe mắt. Nhờ Facebook, Bạn bè tôi nổi lại cũng gần hết chỉ còn nàng.

Trở lại kiếp trâu cày. Công việc lao động hằng ngày của tôi cũng khá nặng. Vác những bao nguyên liệu 20kg leo lên cầu thang đổ vào nồi "lẩu" 200Kg, nấu chảy xong cho dung dịch ra những tấm vỉ sắt bằng cái chiếu của Nhật, tới lúc vừa khô thì cầm con dao cắt thành từng khoanh nhỏ để cho vào thùng. Trong thời gian chờ nó cứng, cầm cái dùi gọt; cạy những miếng rác bụi dính vào khoanh sản phẩm đã làm ngày trước. Bàn tay ngày xưa đàn địch trở nên chai sạn... Khổ nhất là mùa đông, nó nứt tới mức chảy máu... đau chịu không thấu.

Tụi thanh niên thiếu nữ trong công ty chắc cũng thương cảm thẳng thư sinh như tôi nên hay rủ đi chơi. Lần đầu tiên, tôi mới biết môn Bowling, cái môn này, tôi khoái chứ trò chơi leo tàu lượn cảm giác mạnh ở công viên giải trí mà sau một lần thử nghiệm tôi thề không thèm chơi lần thứ 2. Lâu lâu, mấy ông già rủ đi uống snack-bar tán dóc, hát karaoke với mấy bà già, lúc trả tiền thấy ón ợn... Mỗi người mất 5 hay 6 sen (6.000) là bình thường. Hèn chi tiệm snack của Nhật mọc lên như nấm và chỉ tàn rụi khi loại hình kinh doanh karaoke ra đời. Mà cũng lạ... đàn ông Nhật có gia đình thời đó chỉ biết có làm việc rồi đi snack-bar hoặc Pachinko; ít tiền hơn, vô mấy quán nhậu bình dân đứng uống lai ra gọi là "Tachinomi"; 10 hay 11 giờ đêm mới lê lết cái thân về nhà; con cái đi ngủ hết. Chỉ còn vợ

ngồi chờ dọn cơm, nấu nước tắm.

Nghe vậy, chắc mấy thằng bạn Việt Nam thế nào cũng tấm tắc: - Đúng là ăn cơm Tàu, ở nhà Tây, lấy vợ Nhật... Đừng có ham... lúc chưa là gì của nhau... gái Nhật nó chiều tới đỉnh, nhưng khi nàng trở thành cái xươn sườn của chúng ta, hãy chuẩn bị tinh thần. Lương làm bao nhiêu, mang đầy đủ phong bì về nộp. Vợ Nhật sẽ đếm từng tờ và trích ra cho 10% xài vặt. Ví dụ như làm tăng ca chết lên chết xuống được 20 Man (200.000Yen), nàng phát cho 2 Man tiêu trong một tháng. Tiền đâu mua quà gửi về cho ông bà già Việt Nam. Thế là xong. Không thiếu gì những trường hợp chàng Việt Nam lấy vợ Nhật để rồi: - Người đi qua đời tôi, không nhớ gì sao người...

Đường ai nấy đi vậy!

Tuy nhiên làm không cực bằng chuyện không rành ngôn ngữ, nhiều khi làm sai, bị nghe la chửi chóc tủi ơi là tủi. Phải đi tìm chỗ học, mà học lại không có tiền. Tôi mới chợt nhớ ra, lên Osaka mấy tháng mà chưa thấy cái nhà thờ. Hồi ở Việt Nam nghe nói, đi vượt biển sang Mỹ, thường sẽ có giáo dân của nhà thờ bảo trợ, giúp đỡ dạy tiếng tăm. Vì thế những ngày nghỉ sau đó tôi cố gắng đi hỏi, nhưng thật thất vọng vì người ta chỉ toàn vô nhà thờ Tin Lành hoặc giáo phái nào lạ hoắc.

Trên đường đi tìm loanh quanh, tôi bắt gặp cái tiệm cắt tóc gần nhà. Mấy tháng rời trung tâm... tóc mình cũng đã dài nên một phen đánh liều vào làm đẹp. Lần đầu tiên đi hớt tóc ở Nhật, trong đầu nghĩ cỡ 1000 Yen tới 2000 Yen là nhiều. Không ngờ tới lúc trả, ông thợ đòi 3 Sen (3000) làm thằng nhỏ chới với vì trong túi chỉ có 2 Sen. Lấp bắp

xin về lấy tiền trả thêm. Chắc ông ta cũng thông cảm nên - Daijobu, daijobu (Không sao)... vừa chạy về lấy tiền vừa mắc cỡ gần chết.

Một lần khác tìm không ra nhà thờ, ngược lại trên con đường mòn dẫn tới ga có loạt cửa tiệm in hình con gái sặc sỡ lạ lạ, mấy cô nàng ăn mặc mỏng manh chèo quéo. Gồng mình hỏi - Naka ni nani ka aru no? (Ở trong có gì dzậy em). Các nàng chu miệng: Biru Biru... nomu? (Uống bia, uống bia không...) Lần này kinh nghiệm hỏi "Bao nhiêu", một cô ả nói: - 3 Sen. - Oh chỉ bằng một lần cắt tóc. Kệ đi vào coi thử bia ôm của Nhật ra sao?

Má ơi, lúc đó ghê trẻ biến đâu hết... chỉ có bà già không thua mấy mụ snack hết thời ra ngồi rót bia. Chốc lát, có thằng mặt cô hồn ra liếc cười đều nửa chú. Thằng nhỏ tiếc tiền ráng uống nửa chai... không biết nói cái gì nên hỏi bừa: sao không có em nào wakai (tre trẻ) hết vậy?... Á đào già cười khúc khích: - 3 man (30.000), có tiền không. Thằng nhỏ vội đứng dậy trả 3 sen rồi biến. Vọng theo tiếng nói của ả với thằng cô hồn: Honma Kodomo (Đúng là Đồ con nít)!

Ngoài trời chiều đã tắt nắng, cơn gió lạnh đầu đông quất vào da mặt thằng nhỏ. Tái tê!

Thế Hy 71